

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Шаҳбози Рустамшо дар мавзӯи «Антропонимияи «Таърихи Систон» (чанбаи таърихӣ-забоншиносӣ) барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D020500 - Филология

Ономастика илм дар бораи номҳои ҳама намуди мавҷудоту ашӯҳо, қонунмандии рушд ва амалқарди онҳост. Ономастика дар забоншиносӣ аз мавқеи худ ҷузъҳои ҷуғрофӣ, таърихӣ, этнографӣ, фарҳангӣ, сотсиологӣ ва адабиёро фаро мегирад, ки барои муайян кардани хусусиятҳои мавҷудот ва ашӯи номбаршуда ва анъанаҳои бо номҳои онҳо алоқаманд мусоидат мекунанд ва ин илмро аз доираи ҳуди забоншиносӣ берун мекунад. Онро як шоҳаю соҳаи мустақил месозад, ки бо истифода аз усулҳои асосан лингвистӣ, ки бо маҷмӯи илмҳои гуманитарӣ, ҳамчунин, илмҳо оид ба Замин ва Кайҳону Коинот робитаи зич доранд. Исмҳои хос ба тағйиротҳое, ки дар ҷомеа ба амал меоянд, воқуниш нишон медиҳанд, аз ин рӯ, ономастика метавонад ҳамчун хронологии матнҳо, ҳамчунин ёдгориҳои таърихӣ ва бостонӣ хидмат кунад. Бо назардошти омӯзиши мушаххаси исмҳои хос, онҳо аз даврони офаридашуда бокӣ монда, маълумоти як давраи қадими забонро нигоҳ медоранд ва дорои маълумоти забонӣ ва ғайризабонӣ, махсусан ҷуғрофӣ ва таърихӣ мебошанд, ки танҳо бо истифода аз забонҳои гуногун ба даст оварда мешаванд.

Масъалаи вижагӣҳои лингвистӣ, ҷуғрофӣ ва таърихӣ антропонимияи ёдгориҳои таърихӣ хаттӣ, ки хусусиятҳои таҳқиқи диссертатсионии баррасишавандаро фаро мегиранд, яке аз масъалаҳои махсусан ҳалношудаи забоншиносӣ мебошад.

Кори диссертатсионии тақризшавандаи муҳаққиқ Шаҳбози Рустамшо дар мавзӯи «Антропонимияи «Таърихи Систон» (чанбаи таърихӣ-забоншиносӣ) барои омӯзишу таҳқиқи низомноки номҳои ашҳоси ёдгории таърихӣ-ҷуғрофӣ ва фарҳангӣ-иҷтимоии асри XI -«Таърихи Систон» мебошад. Аҳамияти кори диссертатсионии тақризшаванда аз муҳимияти таҳлили ҳамачонибаи хусусиятҳои сохторӣ-калимасозӣ ва луғавӣ-маъноии исмҳои ашҳоси ёдгориҳои хаттии таърихӣ-ҷуғрофӣ ва фарҳангӣ-иҷтимоии асрҳои миёна вобаста аст.

Натиҷаҳои муҳими таҳқиқи диссертатсионӣ, ки муҳаққиқ шахсан ба даст овардааст, чунинанд: паҳлӯҳои асосии назариявии таҳлили антропонимҳо ба таври умумӣ; хусусиятҳои луғавӣ-маъноии

антропонимияи қабатҳои гуногун мушаххас карда шудааст; хусусиятҳои умумии сохторӣ-калимасозӣ ва луғавӣ-маъноии синфҳои гуногуни номҳои ашхос оварда шудаанд; муайян ва мушаххас кардани қабатҳои зерини антропонимии ёдгории хаттӣ муҳим ба назар мерасанд, зеро қабатҳои забони тоҷикӣ (умумиэронӣ), арабӣ, юнонӣ-римӣ, яҳудӣ, туркӣ-муғулӣ ва ғайра эътимоднокии натиҷаҳои илмиро заминаи асосноки назариявии таҳқиқ таъмин менамояд.

Таҳқиқи диссертатсионӣ аз муқаддима, ду боб, хулоса ва феҳристи адабиёт иборат аст ва номномаи антропонимияи «Таърихи Систон» аз ҷониби муҳаққиқ дар шакли луғат ба таври алоҳида ба нашр расидааст.

Муқаддима, ҳадаф ва вазифаҳо, аҳамият ва навгониҳои илмӣ таҳқиқ, аҳамияти назариявӣ ва арзиши амалӣ, ҳамчунин, манбаъҳо ва маводи таҳқиқ, усулҳо ва санҷиши нуктаҳо ва натиҷаҳои алоҳидаи таҳқиқро муайян мекунад.

Боби якуми автореферати диссертатсия «**Тавсифи сохторӣ-калимасозии антропонимияи «Таърихи Систон»**» ном дошта, аз 10 фасл иборат аст, ки дар онҳо ба таври муфассал доир ба тавсифи умумии «Таърихи Систон» ва баъзе масъалаҳои номшиносӣ, вижагиҳои сохтории антропонимҳо, антропонимҳои сода, сохта, мураккаб, антропоним-ибораҳо, антропонимҳои занона, таснифоти антропонимҳо аз рӯи навъ, антропонимҳои омехта (гибрид), номи худоён, пайғамбарон, фариштагон ва дигар чехраҳои динӣ маълумот дода шудааст. Ҷараёни таҳқиқ ва таҳлили мавод тибқи методҳои интихобшуда дуруст сурат гирифтааст.

Боби дуюм «**Тавсифи луғавию маъноии антропонимияи «Таърихи Систон»**» унвон дошта, дар ин боб антропонимҳо аз рӯи мансубияти забонияшон мавриди омӯзиш ва баррасӣ қарор гирифтааст. Муҳаққиқ вобаста ба таърихи баромади антропонимҳо онҳоро ба гурӯҳҳои умумиэронӣ, арабӣ, юнонӣ-румӣ, туркӣ-муғулӣ, яҳудӣ ҷудо намудааст. Фаслҳо бо таҳлили мушаххаси забоншиносии антропонимҳо ва бо мисолҳои аз асари таҳқиқшуда нишон дода шудааст.

Дар хулосаи автореферати диссертатсия натиҷаҳои бадастомада ба таври мухтасар оварда шудааст. Ҳамчунин, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳо ҷолиби диққат аст, ки муҳаққиқ тариқи мисолҳои равшан ва таҳлилҳои мушаххас нишон дода шудааст.

Аҳамияти назариявии натиҷаҳои таҳқиқи диссертатсионии Шаҳбози Рустамшо дар он аст, ки бори аввал дар забоншиносӣ, алахусус эроншиносӣ, маводи фаровони антропонимӣ ба муомилаи илмӣ ворид карда шуд. Ҳамчунин, таҳқиқи мазкур ғояҳои ташаккулёфтaro дар бораи

забон, таърих, этнография ва ҷуғрофияи Систони қадим ва ҳам асрҳои миёна равшан кардааст, ки онҳоро дар омӯзиши ҳамачониба ва амиқтари ономастикаи таърихӣ эронизабон ва дигар қавмҳо татбиқ кардан мумкин аст.

Аҳамияти амалии таҳқиқ дар он аст, ки мавод ва натиҷаҳои таҳқиқи диссертатсионӣ метавонанд заминаи методологӣ барои гузаронидани чунин корҳои илмӣ дар асоси дигар ёдгориҳои хаттии Шарқ бошанд.

Дар маҷмӯъ, автореферати диссертатсияи Шаҳбози Рустамшо дар мавзӯи «Антропонимияи «Таърихи Систон» (ҷанбаи таърихӣ-забоншиносӣ)», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D020500-Филология пешниҳод шудааст ва мо ба он тавассути сомонаи расмӣ Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (vak.tj) ва Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (tnu.tj) дастрасӣ пайдо намудем, навгониҳо, бартариҳо ва дастовардҳои хуби илмиро соҳиб аст. Дар баробари муваффақиятҳо дар автореферати диссертатсия баъзе камбудҳои мушоҳида шуд, ки зикри чанде аз онҳоро овардан мумкин аст:

1. Дар матни автореферат номи муҳаққиқони соҳаи забоншиносӣ дар ду шакл, ба монанди О. Ғафуров (саҳ.4), Ғафуров О.Ғ. (саҳ.5), Л.П.Смирнова (саҳ.5), Смирнова Л.П. (саҳ.10) ба назар расид, ки ислоҳ меҳоянд.
2. Ғалатҳои имлоӣ (саҳ.2, 5, 7, 17, 23) ва китобатӣ (саҳ.4, 7, 15, 18, 21) дида мешавад, ки ислоҳи онҳо мувофиқи матлаб аст.
3. Дар диаграммаҳои №1 (саҳ.15), №2 (саҳ.16), №3 (саҳ.16) дар шакли номувофиқ оварда шудааст, хуб мешуд ба воситаи технологияи нави иттилоотӣ дар қолаби дигар нишон дода шаванд.
4. Дар транскрипти номҳо (саҳ.11, 13, 14, 17, 18, 22, 23) дар шакли лотиниаш ғалатҳои имлоӣ дида мешавад.

Кори диссертатсионии Шаҳбози Рустамшо ҳамчун таҳқиқи мустақилона гузаронидашуда арзёбӣ карда мешавад, ки хусусиятҳои хоси антропонимияи ёдгории хаттии таърихӣ-ҷуғрофӣ ва фарҳангӣ-ичтимоиро ошкор мекунад. Дар хулоса, натиҷагирӣ дар бораи ҳамаи хусусиятҳои асосии таҳқиқ ба таври мушаххас оварда шудаанд. Автореферати диссертатсия дуруст таҳия карда шуда, дар шакли мухтасар ва мундариҷаи он ба сохтори асосии диссертатсия мувофиқат мекунад, асоснокии мувофиқат, навгониҳои таҳқиқоти тақризшаванда, аҳамияти назариявӣ ва амалӣ, хулосаҳои асосии таҳқиқро фаро мегирад. Мақолаю дастурҳои таълимӣ, ки дар маҷмӯъ 14 то мебошанд, мазмун ва муҳтавои

диссертацияро бозгӯӣ мекунад.

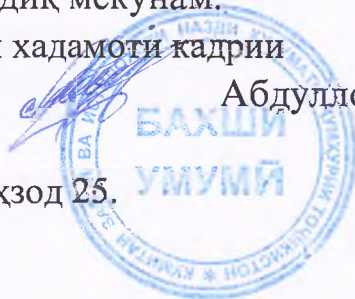
Он камбудӣ ва ғалатҳое, ки ин ҷо овардашуда, мазмуну мундариҷа ва муҳтавои умумии диссертацияро ҳалалдор намекунад ва ҳамаи онҳо ислоҳшаванда мебошанд. Автореферати диссертацияи Шаҳбози Рустамшо дар мавзӯи «Антропонимияи «Таърихи Систон» (ҷанбаи таърихӣ-забоншиносӣ)» дуруст, пурра ва мукамал буда, ба талаботи Низомномаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллиф барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D020500-Филология сазовор мебошад.

Доктори илмҳои филологӣ,
профессор, узви вобастаи АМИ ҶТ,
муовини раиси Кумитаи забон ва
истилоҳоти назди Ҳукумати ҶТ:

Раҳматуллозода С.Р.

Имзои С.Раҳматуллозодаро тасдиқ мекунам.
Мудири баҳши умумӣ ва масъули хадамоти кадрӣ
КЗИ назди Ҳукумати ҶТ

Абдуллоев Ш.

Суроға: 734025, ш. Душанбе, к. Беҳзод 25.

E-mail: saxidodi@list.ru

Тел: +992 (919002178)

31-уми март 2021